

la politiko nadaljnjih preganjanj, ne spoštujejo pri tem niti svojih lastnih zakonov. Predstavniki HRSS so obvestili pri tej priliki predstavnike SLS in JMO o svojih sklepkih od 19. avgusta t. l. o popolnem ukinjenju svojih pogajanj z Belgradom in o posebnih pooblastilih, ki so jih dali predstavniku HRSS. Končno so zbrani predstavniki sklenili, da bodo sporazumno nadaljevali započeto akcijo proti današnjemu režimu.

Stoga ima veliko moč in lahko že ta jesenski parlament privede do zime in poraza krivičnega režima.

## Smernice katoliškega shoda za družništvo.

Katoliški shod povdarja važnost vzgoje ljudstva k samopomoči, k spodbudi in ustvarjanju v avtonomnih združnih organizacijah, s čimer se ljudstvo pripravlja na samoupravno organizacijo vsega gospodarskega življenja.

Katoliški shod smatra, da je združništvo kot gospodarsko-socialna ustanova velike važnosti ne le za gospodarski napredek, temveč zlasti tudi za нравno povzdigo in socialno vzgojo ljudstva. V zavesti, da se gospodarstvo ne sme ločiti od etičnih načel, vrši združništvo нравno in socialno vzgojo ter utrjuje nasproti individualističnim naukom prepričanje, da se koristi posameznika najbolj sigurno dosežejo s pospeševanjem skupnih interesov. Tako vrši združništvo delo socialne reforme v duhu krščanskih načel in predstavlja socialno šolo ljudstva.

Katoliški shod priznava dosedaj izvršeno delo, s katerim se je slovensko združništvo razvilo kot najmočnejše v državi v dejansko oporo malih ljudi. Zlasti priznava dosedanje uspešno delo združne propagande in izobrazbe, ki ga je Zdržna zveza kot matica krščanskega združništva vršila vsestransko s tiskom in besedo.

1. Katoliški shod naglašja potrebo, da se ljudstvo zopet oklene zadrug in v njih vzgaja h gospodarski skupnosti, zlasti naj se duhovniška in laiška inteligenca poprime dela za združno vzgojo in izobrazbo.

2. Naj se po možnosti v vsaki župniji ustanovi hranilnica in posojilnica rajfajzenovega sistema za pomoč in napredek kmetijstva in za vzgojo k varčnosti.

3. Ustanavljajo naj se blagovne zadruge, potom katerih si ljudstvo brez trgovskega posredništva nabavlja vse potrebščine in vnovčuje svoje pridelke oziroma izdelke.

4. Med obrtnimi produktivnimi zadrugami naj se pospešuje ustanavljanje zlasti takih zadrug, ki skrbijo za obranitev, povzdigo in razvoj domačih obrti.

## Dvoje važnih jesenskih opravil.

### 1. Določevanje sladkorja v vinskem moštu.

Prirodni činitelji letos niso bogzna tako ugodno vplivali na razvoj grozdja. Že mesec junij je pokazal, da bo letošnja bratev kvantitativno zaostala za lansko, poznejši pojavi podnebja pa so nam pričali, da bo najbrž še kakovost zaostajala. Lepi dnevi še lahko nekoliko

To leto je bilo za Logaričke zima bolj bridka, ker so se že bili precej razmnožili, zaslužili manj kot druga leta, a so pa tem bolj politizirali v zimskih večerih za pečjo, in naša politika je že pač taka, da je Zagorec tudi pozabil na gladno vekajočo dečo, ako je gledal v zimskem duhu spomladansko seljačko republiko.

Zagorec po zimi vsak strada, zato pa na spomlad lažje dela in se ne poti radi po zimi pridobljenega uspeha.

Logarički so se prerili tudi skozi to zimo, na spomlad pa rezali in kolili, zaslužili denar ter moko in njihovim družinam so se zopet razširili želodci. Pa nekaj čudnega se je zgodilo, letos jih ni prišel nikdo več prosit mlatiti in na skupnem drenu je bilo več nego 20 cepcev, od katerih bi bil prav vsak izdržal žitno in ajdovo mlačvo. Cepci so rasti in se razvijali mirno, Logarički pa ravnali svoje brezposelne ude pod hrusko v enih dolgih jutrih in poletnih dnevih ko je po štajerski strani pel cepci o pšenični pogači od prve zore do poznega mraka oni vabljivi: pik-pek-pok. A kedo bo mlatil, ako te nikdo ne najme in prosi, so se izgovarjali Logarički čisto pravilno in obljubovali ženam, da bodo šli mlatiti nekam v bogato Savinjsko dolino drugo poletje, ko bodo cepci že čisto dozoreli in jih bo dovolj na skupnem drenu kar za cele partije mlatičev.

Mlatili torej tudi to leto niso, žita si niso zaslužili, pač pa jim je napravila povodenj na dren letos žabo, ki jim je kvakala iz štora kar cele tri noči, dokler ni usahnila voda in je žaba odskakala nazaj po blatu v Sotlo — — —

Pili so Logarički tudi letošnjo jesen po zagorsko, a na zimo prosili žitne prehrane po štajerskem na posodo in v najprej kot predumjela na spomladansko delo v vinogradih. Še to zimo je šlo, ker tudi na občino je došlo nekaj koruze, ki se je razdelila med Zagorce in za prihodnje leto pa je obetala politika kljub jesenskemu žabjemu kvakanju na drenu vsestransko zboljšanje gospodarskih razmer od cenege duhana, do žemlje za 2 in frakelj rakije za 5 krajercjev.

Prišepala je mokrotna spomlad 1923. Logaričekov je že bilo kot domačih zajčkov, že niso imeli prostora na trati pod hrusko in stare je skrbelo pri vednem deševju, kaj bo na zimo, ako ne bo kakega izdatnega zaslužka. Pod hrusko so se dogovorili, da letos bodo mlatili, pa naj jih kedo pride prosit ali ne, bodo pač šli sa-

kakovost izboljšajo, če se ne bodo s trgatvijo silili. Peronospora je letos nastopala v polni meri na listju in tudi na grozdju — in vinogradnik, ki ni obrnil posebne važnosti škropljenju, bo imel slabo trgatve in slab pridelek. — Tudi trtna jajčasta plesen (oidij) ni prizanašala.

Pojdimo h grozdnemu sladkorju. Sladkor nastane iz škroba, ki se nahaja v listju, mladikah in petljikah. Ta (škrob) se tvori v zelenem listju s pomočjo solčne svetlobe na ta način, da rastlina asimilira ogljikovo kislino. — Iz tega je razumljivo, da je listje pri trti velikega pomena in kdo je mišljenja, da to ne škoduje, če peronospora listje pomori, se vara.

Preidimo k določevanju mošnega sladkorja. Za vsakega vinogradnika je važno, da ve, koliko procentov sladkorja vsebuje izprešani grozdni sok in sicer z ozirom na to, ker kupci navadno plačujejo mošt po odstotkih sladkorja, kakor tudi z ozirom, da se iz množine cukra, ki je raztopljen v moštu, lahko sklepa na kakovost vina. — Mošt srednje vrste vsebuje 16—20 procentov, boljši mošt iz najboljših grozdnih vrst pa lahko vsebuje od 20—30 odstot. sladkorja. To pa le v izbornih letinah in ob pozni trgatvi. — Procentnost sladkorja pa lahko enostavno zmerimo z moštnico. Pri nas je najbolj razširjena klosternajburška moštna tehtnica, ki jo je izumil ravnatelj Babo in za to ji pravimo tudi Babova moštnica. Ta najbolje ustreza svojemu namenu in to bi naj imel vinogradnik. Če hočeš pravilno določiti odstotnost sladkorja, ravnaj takole: Mošt precedi skozi platno v za to nalašč pripravljeno stekleno posodo, vzami moštnico, — obriši jo, da je smeti ne otežujejo — in jo spusti v mošt. Ko se je umirila, pogledj, do katere številke se je pognela. Če se je na primer ustavila pri številki 18, kaže, da je mošt 18 procenten, ali v 100 kg mošta je raztopljeno 18 kg cukra.

Iz tega se potem lahko sklepa na kakovost vina. Dognano namreč je, da ima vino potem polovico manj alkohola kakor mošt sladkorja. Slaba vina imajo pod 7 stop. alkohola, navadna 7—9 in vina nad 12 so močna in stanovitna vina. Tehtati pa se mora iztisnjeni mošt, torej ne samotok (Ausbruch, Vorlauf), ker v samotoku se še ne nahaja ves sladkor. Povsem kaže moštnica pravilno, če ima mošt primerno temperaturo, na primer 16 C ali 13 R. Zato imajo boljše moštnice tudi toplomer, da se lahko uravna toplota mošta. — Tudi na to se mora paziti, da mošt ni še zavrel, kakor se često zgodi ob topli in suhi trgatvi že v kadi. Ko namreč kvasne glivice, oziroma njih trosi najdejo toplino, se začnejo razmnoževati in povzročijo vrenje in sladkor se razkraj v alkohol, poleg pa se še razvija ogljikova kislina, glicer in jantarova kislina (Bernsteinsäure). Sicer je to že samoobsebi razumljivo, da se kipečega mošta ne more vagati in to že v vinorodnih krajih itak vsak ve in tudi vedeti mora, če je količjak vinogradnika. — To sem le omenil za to, ker imam izkušnjo, ko sem bil zaposlen pri obsežnih vinogradih pri Sv. Miklavžu nad Ormožem in je prvi oskrbnik-kletar tehtal z moštnico mošt, ki je že štiri dni burno kipel in jabolkovec, ki je že docela povrel. — Potem se je čudil, da mošt nima niti 15 stopinj in rekel, da je to goljufija in sumil podrejene uslužbenca etc., da so z moštom nekaj naredili, verjel pa ni, da se kipečega mošta ne vaga, ker mu je mogoče kak viničar, ki sam ni vedel, rekel, da se tudi lahko. —

mi kam dalje od Sotle, da jih ne bodo znanci zbadali češ, glad jim je porinil ter vsilil cepce v roke.

Ze kosili so seno to leto pridno po cele dneve, kar sicer ni zagorska navada, a hoteli so si roke s kosiščem utrditi za cepce.

Sosedje so jih celo večkrat videli, kako so stali vsi trije zbrani krog mogočno razrastlega dreva, šteli, izbirali in si med seboj razdeljevali še zelene cepce.

Imeli so trdno ter resno voljo, letošnje poletje popraviti z žuljavimi rokami, kar so zalenuharili pod hrusko na trebuhu med političnimi kvantami skozi par let.

Sklepali so poboljšanje, a ta nesrečno zvita in potuhnjena Sotla jim je kar preko ene noči prekobilnila in pokopala v svojih umazanih valovih prav vse sklepe žuljave delavnosti.

Letos je sploh vtilvalo iz neba celo poletje in tako proti koncu senene košnje se je nekje bolj ob izviru Sotle proti večeru utrgal oblak in ponoči je prihrula Sotla iz zgornjih krajev s tako silo, da je osodepolno poplavlila celo obsojalsko dolino. Zrtev te povodnji je postalo zakasnelo seno, žito, kuruza in celo krompir je voda izlivala iz zemlje, štajersko seno so prenesli valovi na hrvatsko stran, hrvatske fiziološke pa na štajersko in ko je voda upadla, je nastal med štajerci in Hrvati celi Babilon prepira radi raznešenega sena in fizioloških kolcev.

Malokedo pa je bil tako bridko udarjen od šibe povodnji kot Logarički. Ni jim voda odnesla kočure, sena ali poljskih pridelkov, ampak kar ponoči v prvem srditem navalu je izruvala prav s koreninami in vsemi, že davno zreli cepci vred stari dren, ki je bil skozi leta središče bratske ljubezni, a tudi lenobe in zagorsko-lahkomiselnega brezdelja.

To so vam drugo jutro gledali Logarički stari in mladi, ko ni bilo več dreva, raz katerega jih je svarila in opominjala na resno delo od očetove smrti sem vsako jesen kaka živa stvar božja. Pri letošnji prezgodnji povodnji še žabe ni bilo na drenu, odneslo ga je bogzna kam in z njim vred tudi cepce ter zimsko prehrano za množico vtilne — mlade Logaričke. Voda je po par dnevih padla in usahnila, a dreva ni bilo na zagorski strani. — — —

Kmalu po ravnomer opisani povodnji je bil skoro tik ob Sotli na štajerski strani živalski ter krmarski

Tako oskrbnik pa, ki take burke uganja in potem pravi da je goljufija ter jemlje podrejenim uslužbencem poštenje, zasluži brezdvomno od kmetijskih izobražencev visoko priznanje. Srečna so taka posestva, koje sekvester osrečil s takimi oskrbniki!

### 2. Jesensko sajenje sadnega drevja.

Sloviti nemški sadjerejec Gaucher je izdal tole navodilo: Sadi prej ko moreš, v oktobru bolje, ko v novembru, novembra bolje kot decembra, decembra bolje kot januarja, januarja bolje kot februarja, februarja bolje kot marca, marca bolje kot aprila, aprila bolje kot maja. Iz tega torej razvidimo, da ima jesensko sajenje prednost posebno v naših vinorodnih krajih. Jeseni se poda drevje k počitku, takrat ne stavi nobenih zahtev več na zemljo in prej ko mogoče saditi v mesecu oktobru, toliko bolj se bo nam obneslo jesensko sajenje. Decembra do sredi februarja saditi posebno v težko mrzlo zemljo, je vedno nevarno. Kolikor bolj pa zamore drevo uživati še oktobersko toploto, toliko bolj je za njega. V tem času že drevo zaceli rane ob robeh in se pripravi, da takoj spomladi požene koreninice. Tako drevo spomladi zgodaj in krasno požene.

Pa še nekaj, ako naročimo drevje od drugod, tako prenese drevo razpošiljanje veliko lažje kot spomladi. Tudi dobimo v jeseni vedno lepše drevje, spomladi pa navadno slabejše. Na več prednostih sloni torej jesensko sajenje. Zato naj vsak, kdor le količkaj more, sadi v jeseni.

O sajenju samem se je že veliko pisalo. Jama je najbolje, ako je najmanj 1.50 široka, ako se vrhna plast, to je prvi ubod z lopato zmeče na eno, drugi ubod na drugo stran in tretji se pa samo prerahlja in pusti v jami, to je že znana stvar. Tudi to, da zmečemo pri sajenju vrhno plast najprvo v zemljo in storimo to, če mogoče, par tednov prej, da se zemlja poleže, če ne, pa vsaj močno stepčemo in sadimo drevo tako, da pride koreninski vrat 8—10 cm nad površino zemlje (toliko se bo zemlja sčasoma vsedla) in damo med korenine močno stlačiti kompost ali dobro zemljo, tudi to je znano. Nekaj se pa mora pri jesenskem sajenju upoštevati: Spomladi napravimo drevesni kolobar v obliki plitve skleda, da se steka vlaga proti koreninam. Jeseni pa nasujemo na korenine zemljo v obliki kupa in jo še le pomladi razgrnemo. S tem ščitimo koreninice pred mrazom, če bi nastopil tako hudo. V zemlji nahajajočim koreninam sicer ne more veliko več škodovati, vendar pa je varnost le na mestu. Kdor le količkaj more, naj sadi torej v jeseni in uspeh mu ne bo izostal.

## Borba proti kuluku.

Beograd, 22. septembra.

Danes se je v finančnem odboru odigrala velika borba. Pri razpravi o dvanaestih so pri čenih, ki zadevajo ministrstvo gradjevin vstali slovenski poslanci Zebot, dr. Kulovec in Pušenjak in so stavili predlog:

«Kuluk za Slovenijo ne velja in se ne izvaja.»

Ko sta poslanci Zebot in Pušenjak ta predlog z vso silo utemeljevala, je prišlo do tako burnih prizorov, ka-

sejm. Obiskali so ga štajerci in Hrvatje, ki so se razgovarjali in oboji tožili o nesrečni povodnji. Na ta sejm so se odpravili iz gole radovednosti tudi Logarički, da poizvejo, kaj in koliko je napravila Sotla škode tudi na štajerskem.

Komaj pa so prekoračili brv in stopili na štajersko stran, so zapazili že od daleč na sredi Bašove njive svoj dren, ves povaljan in oštrafotan z blatom in dolge — trhle korenine je molil na kvišku kot bi prosil, da se ga usmilijo. Kar vsi trije so pohiteli k njemu in ga ogledali od vseh strani. Izruvan je bil prav iz korena, za vsaditi ni bil več, a lepih, močnih in nad 20 cepičev je bilo pa škoda pustiti štajerskim Sedlarcem. Enoglasno so sklenili, da bodo pri povratku polamali cepce, katere bo odnesel na dom Ivica, Stefan in Rok pa si bosta naložila ostalo deblo.

Na sejmu je prišlo do pretepa med štajerci in Hrvati radi že omenjenega sena in fiziološk, žandarmerija je imela obilo opravka, a naši Logarički se niso vmešavali v tepež, ker niso imeli za kaj popivati in trezen ter neizzyvan Zagorec se ne pretepava. Čisto mirno so šli proti večeru proti domu in se lotili svojega dreva na Bašovi njivi. Iztrgavali so cepce, ker kdo bi nesel cel drenov grm z deblom vred in si zagotavljali med seboj, da bodo letos mlatili, četudi jim je naravna sila odnesla dren, katerega so našli zopet slučajno in po naključju.

Hrvati so opravljali mirno svoj posel in čebljali med seboj, pa začne na nje vpiti od daleč na vse grle Bašova Cila:

«Hrvatski tatovi, kar ni odnesla Sotla, pa bi radi vi. Kje ste dedeji, našenite Hrvate!»

Bogzna kaj je že vse zmetala jezikava babica Logaričkom iz daljine v uho, a njeno cegetanje in vpitje ni bilo zastoj. Štajerci so pili na sejmski dan v Sedlarjevem in hajdi nad Hrvate, ki so lamali cepiče raz svojega dreva, a na štajerskih tleh. Štajercev je bilo veliko in še precej vinjeno podivjano so izgledali; Hrvati so bili samo trije — trezni, a še na hiter pobeg preko Sotle ni bilo misliti, ker je bila brv predaleč proč. Ivica je začel s povestjo o Logaričkovem drenu od očetove smrti do žabe, a dalje ni prišel, ker so se mu štajerci smejali in eden ga je celo potegnil s palico preko pleč, drugi pa so izzivali Stefana in Roka z: všč — všč ... Hrvatje preko Sotle! V Logaričkah je zavrela sicer mrloljubna kri in kot bi trenil, so zapeli hrvatski cepci, ki so čekali odrešenju že nekaj let, svoj top, vaši, top —

Kršnik se ni bilo v finančnem odboru. Naši zastopniki so dokazali s številkami, da mi Slovenci plačujemo toliko davkov in doklad, da je kuluk za vzdrževanje naših cest čisto nepotreben. Dosedaj ga ni bilo treba, tudi v bodoče ga ne maramo. Poslanec Žebot je zagrozil vladinovem, da bo nastalo v Sloveniji silno razburjenje, če ne celo revolucija, ako bi se Slovenci sililo na kuluk. Poslanec Pušenjak pa je zaklical: Poslanci bomo šli od sela do sela in bomo našim ljudem povedali, kaj jim je storiti. Nepopisno vznemirjenje se je polastilo radikalov in ministrov, ko so naši izrekli te grožnje. Poslanec Grigin je grozil Žebotu in Pušenjaku: Zapri vas bomo. — Pridet pod zakon o zaščiti države. Ukrotili smo druge, bomo še vas. Minister Janković je vpil: Srbi smo s krvjo otehi Slovence in sedaj se branite še kuluka. Naši so jim odgovarjali. Pomagali so našim muslimani iz Bosne in celo dva demokrata. A nemški poslanec Kraft in Pučljivi zemljoradniki so molčali.

Vse je bilo presenečeno vsled ostrega nastopa naših poslancev. Debelo so gledali radikali. Takega odpora niso pričakovali. Sejo so morali ob pol 1. uri prekiniti. O končnem rezultatu bomo poročali.

Samostojni in demokrati lažnjivci in tintomazi pa bodo še naprej trdili, da so »klerikalni« poslanci zakrivil kuluk.

#### V Sloveniji kuluka ne bo.

Po seji finančnega odbora 22. septembra je izjavil član vlade (minister) našim poslancem:

V Sloveniji bo o kuluku odločevala Gradbena direkcija v Ljubljani, ali bo potreben ali ne. Ker imate v Sloveniji itak dobre državne ceste, ne bo treba istih popraviljati s pomočjo kuluka. Cestariji ostanejo, cestni mojstri tudi. Ker vidimo, da Slovenci res ne marate in ne potrebujete kuluka, tudi vlada ne bo silila, da se izvaja.

Toliko v vednost našim ljudem. Prepričani pa smo, da bodo pristaši Samostojne, demokrati in socialisti vpili drugače. Mi smo vedno trdili, da se kuluk pri nas v Sloveniji ne bo izvajal. In za čas, kar veljajo dvanaestine, julij—september, res tudi ni bilo kuluka. — Kdor bo lagal proti našim poslancem, javite ga tajništvu SLS.

## Politični ogled.

#### DRŽAVA SHS.

Pašičeva vlada se nahaja v škripcih. Vprašanje Reke in nesrečni novi zakoni so jo močno zrahljali. Niti v radikalnem klubu ni več edinstva. Pašiču obračajo hrbet celo moške njegove stranke. Vedno gostejši so glasovi, ki zahtevajo, da se poveri vodstvo radikalne stranke in vlade Stojanu Protiču. Današnji beograjski listi pišejo, da je došel v Beograd nekdanji načelnik radikalne stranke stari Aca Stanojevič, ki dela na to, da se režim preokrene. Stanojevič svetuje dvoru, da se Pašiča da v penzijo, a na njegovo mesto naj bi prišel Protič, ki je bolj razsoden in ima več ugleda. Pašič nima več moči, da bi zdržal disciplino v stranki in klubu.

po štajerski glavah, plehah in kot je priletelo. Iz cele enlativte se je razvil pretep na življenje ter smrt. Pretepači so se zvili v cel klopčič, ki se je med kletvijo, vpitjem in težkim sopenjem kotil po tleh. Sedaj so bili na vrhu Hrvati, pa zopet Stajerci, a od vseh strani so vrel na od pomoč s plankami štajerski sejmari.

Na srečo je bila še precej hitro pri rokah žandarmerija, ki je bila na povratku iz sejma in se je pri tej priliki zanimala za klopčič po narodnosti mešanih pretepačev na Bašovi njivi.

Orožniki so s puškami kopiti razvozlati klopčič in zahtevali pretepače na odgovor. Ivica je povedal svojo storijo o drenu, a so mu vpadali v besedo krvaveči Stajerci in Logarički so se obrnili kot na komando na odhod, češ, štajerski žandarji nimajo nobenih pravic do Hrvatov.

No, s sklicevanjem na hrvatske pravice pa ni bilo tako enostavno kot so to mislili Logarički, ker je bil g. stražmojster mnenja, da sedaj ni meje med Stajerci in Hrvati in nosi štajerski kot hrvatski žandar isto uniformo.

Po eden krvaveč Logariček in po eden začrnelo obtočen Stajerc sta morala stopiti skupaj in stražmojster je zapovedal orožnikom: »Sedaj pa zvezita te tri hrvatsko štajerske pare z verigami, ki smo jih večeraj »fasali« iz Beograda in jih bomo odgnali v Kozje!«

Orožniki so uklenili 6 dedov po dva in dva z novimi beograjskimi verigami na štajerski — Bašovi njivi — tik hrvatskega dreva. Vsak pa je še moral vzeti v neuklenjeno roko hrvatski cepic in ga nesti v Kozje kot viden znak zločina.

Logarički so nekaj časa kleli na glas štajersko pravico, a so jih puškina kopita prisilila k molku, le tu pa tam je še kateri jezno pljunil in pogledal srdito svojega souklenjenega štajerskega tovariša. Pot od Sotle do kozjanskih zaporov je precej dolga in sicer se tako vleče, da je pustila najljubejša jeza celo Logaričke in globoko so se zamislili v: domači hrvatski dren, petelinov klic, zajčje opomine, žabji kvak in sedaj po tako dobrih sklepih pa v usiljeni tepež in beograjske verige — — —

A taki vam niso samo Zagorci, ampak Hrvati sploh da se bodo putili med seboj za drenov štor, a pustili pa stoniti petelina ter zajca in žabo kvakati, dokler ne pačejo batine in jih ne spravijo k pravi zavesti iz Beograda poslani — nove in nezlomljive verige.

Radi Reke je javna tajnost, da je Pašič na lastno roko barantal. Gotovo je, da je bilo nepremišljeno, tako starega človeka kot je Pašič (ima nad 80 let) pooblastiti, da »razgovarja« o usodi Reke in Adrije. Cela parlamentarna opozicija in celo del radikalov očita staremu Pašiču krivdo na zgubi Reke. Prihodnje dni pride v skupščini do ostrih nastopov proti Pašiču.

Sedanja vlada pa se nahaja v hudih škripcih tudi radi tega, ker prinaša naredbe in zakone, ki ubijajo med narodom patrijotični duh ter širijo strašno nezadovoljnost in vzruženost. To je n. pr. kuluk, nove takse, krivične dvanaestine, odpuščanje prečanskih oficirjev in uradnikov.

Ker v radikalnem klubu vstaja zopet grupa, ki je proti Pašiču in proti mnogim ministrom, je vladna parlamentarna večina nesigurna. Radikala Ranković in Pantović zbirata okoli sebe nezadovoljne elemente v klubu in grozita, da nočeta glasovati za vladne predloge. Nameravata celo izstopiti iz kluba. Gotovo skušata na ta način kaj »iztisniti.«

Nemci (8) in Džemijet (13) pa so res pravi hlapeci srbske radikalije. So Pašičeva rezerva. Ko bi naj bil dne 22. t. m. načelnik nemškega kluba dr. Krafft glasoval proti kuluku, ga ni bilo v finančnem odboru. Ko je bilo glasovanje končano, pa se je takoj pojavil. Sedaj je ugodna prilika, ko bi lahko vse neradikalne stranke Pašičevo vlado strmoglavile.

Splošno presenečenje je vzbudilo energično nastopanje slovenskih poslancev v finančnem odboru proti vladi. Proti kuluku so povzročili naši tak kraval in so tako nastopili, da imenujejo srbski listi te dogodke »paklena larma« (peklenko hurjo). Radikali so grozili našim zastopnikom z zaporom in zakonom o zaščiti države ter da bodo Slovence že po svoje ukrotili. A naši se niso dali ukrotiti. Če bo zopet kdo trdil, da so »klerikalci« zakrivil kuluk, ta res ne zasluži drugega imena nego: lopov. Naši poslanci so s povzdignjenim glasom klicali vladi: »Vi režimovci spadate pod zakon o zaščiti države in v zapor, ker vsiljujete ljudem zakone in naredbe, ki med narodom uničujete s tem ljubezen do države!«

Položaj je danes silno zamotan, zunanji in notranji. Naši so imeli čisto prav, da niso nasledili radikalnim obljubam. Sigurno je: dokler Pašič s svojo žlahto ne bo nehal biti premier in dokler Hrvati ne bodo ubrali resnejše politične smeri, ne bo boljše.

Slišijo se glasovi, da bo v slučaju Pašičevega poraza parlament razpuščen. Nato bi prišli na krmilo diktatorji, ali pa — nove volitve.

#### REVOLUCIJA V BOLGARIJI.

V Bolgariji se bijejo hudi boji med združenimi kmeti in delavci in med pristaši mešanske vlade, položaj se pa ne da z gotovostjo presoditi, ker so pretrgane poročevalne in prometne zveze. Razumljivo je, da vlada v Sofiji noče priznati svojega slabega položaja pred svetom in če bi bila njena oblast omejena tudi samo na mesto in pa na pokrajino, ki so pod oblastjo makedonskih komitov. Po zadnjih poročilih je edina zaslomba vlade komitska sila, ker tudi vojaštvo mnogoštevilno pristopa na stran zemljoradnikov, ki so severne in vzhod ne dele države popolnoma osvojili ter jih odrezali od vladnega območja. Vodja makedonskih komitov Todor Aleksandrov je postal notranji minister. Vstajo proti vladi spremlja generalni štrajk na železnicah in pošti. Sofijska vlada je tudi to tajila, dokler se ni vse to obistinitilo s tem, da so izostali orientekspresni vlaki. — Glavna proga Sofija—Carigrad je pokvarjena in Sofija je brez telegrafske in telefonske zveze. Vstaji je hotela dati vlada komunistični značaj, sedaj je pa že povsod znano, da so na čelu vstaje zemljoradniki in da jih vodi maščevanje nad krvočonošjo kraljevske vlade proti prejšnjemu zemljoradniškemu režimu.

#### POLOŽAJ V NEMČIJI

nosi že vsa znamenja preteče državljanske vojne. Monarhistične in nacionalistične organizacije ali fašisti pripravljajo preobrat z ene strani, z druge pa vstaja delavstva, ki išče izhod iz silne bede in krize v delavski revoluciji in vladi delavskega ljudstva. — Pripravljenosti nemške vlade, da bi pod gotovimi pogoji prenehala s pasivnim odporom v Poruhju, odgovarja Francija še vedno s trdo nepopustljivostjo. Ministrski predsednik Poincare je imel pri odkritju nekega spomenika govor, v katerem je rekel, da se pasivni odpor Nemčije lomi. Nemška vlada se zaveda, da se ne bo mogla več dolgo upirati, kljub temu pa hoče še v zadnjem trenutku od Francije izsiliti neke ugodnosti. Toda Francija se ne uda in ne bo odnehala od svojega stališča. Svojim zadnjim izjavam nima francoska valada ničesar dodajati.

#### ZA VOJAŠKO DIKTATURO.

Vzgledu španskih generalov, ki so se polastili vlade, so skušali slediti tudi rumunski visoki vojaški krogi. Imeli so vse pripravljeno za državni preobrat, katerega so hoteli začeti z velikim židovskim programom, vlada je pa za te načrte zvedela ter kolovodje zaprla.

#### DRUŠTVO NARODOV.

Raziskovalec severnega tečaja, Norvežan gospod Nansen, ki zastopa svojo domovino v Društvu narodov, je dejal v zadnji seji, da so razne vlade, ki so prej posamezno skušale pomagati Avstriji, izdale 75 milijonov angleških funtov brez vsakega uspeha, med tem ko je društvo narodov z velikim uspehom in brez stroškov rešilo ta nenavadno težavni problem.

#### NASE PRIREDITVE.

Sv. Peter pri Mariboru. V nedeljo, dne 30. septembra priredi naš Orlovski odsek malo prireditve z igro

«Dva gluha». Potem je tolovadni nastop članov in naraščaja. Prijatelji orlovske misli prisrčno vabljeni. — Vstopnina 2 D. Bog živi!

**Tombola Uduženja invalidov** se vrši dne 7. oktobra ob 14. uri na Glavnem trgu. Cenjeno občinstvo se naproša, da prispeva k tej tomboli z dobitki, katere sprejema tajnica ga. Maček, Aleksandrova cesta 9 (tobakarna) ter z nakupom srečk; ker je čisti dobiček namenjen fondu za podporo ubožcev, navezanih na državne prispevke, upa odbor, da se bode cenjeno občinstvo pokazalo radodarnim ter pomoglo do najlepšega uspeha. Uduženje vojnih invalidov Maribor.

**Prireditve v Makolah.** Igra »Turški križ«, katero je priredil Orel v Makolah dne 16. t. m., je krasno izpadla. Na občno željo se bode zopet ponovila v nedeljo, dne 30. septembra. Kdor je še ni videl, naj pride pogledat. Pa tudi oni, ki so jo že videli, jo bodo zopet radi prišli pogledat. Tako lepa igra se malokje vidi. Da ne bode med odmorom gledalcem dolg čas, se bode zopet preskrbel godba. Domači pevski zbor bode pel nove narodne pesmi. Pevec s pevovodjem od St. Florjana, dobro došli. Torej na svidenje! Bog živi!

**Bralno društvo v Ljutomeru** naznanja, da se pripravila velika javna bogata tombola, ki se bode vršila pri lepem vremenu v nedeljo, dne 30. septembra ob 2. uri takoj po večernicah na Glavnem trgu v Ljutomeru. Glavni dobitki bodo: 1 polovnjak vina, vreča moke, voz drv (bukovih) blago za moško in žensko obleko, 1 prašič in drugih, najmanj 400 bogatih dobitkov. Občinstvo se opozarja vsled krajšega dneva, da prihiiti točno ob 2. uri na to izredno bogato tombolo, sicer bi tombola vsled zadržanja občinstva trajala pozno v noč. Srečke po 3 D se bodo dobile v predprodaji v prodajalni Prvega del. konzumnega društva in v trgovini gospoda Repiča v Ljutomeru. V slučaju slabega vremena se preloži tombola na dne 7. oktobra. Torej v nedeljo dne 30. septembra vsi po srečo v Ljutomer.

Verzej. Dekliška zveza ponovi v nedeljo, dne 30. septembra v prostorih Marijanišča igro »V šoli križa« v petih dejanjih in »Prisiljen stan je zaničevan«. Vabimo k obilni udeležbi.

#### SLOVENSKEMU LJUDSTVU!

Na ljubljanski visoki šoli se pripravlja mnogo naših najboljših mladeničev za svoje bodoče poklice, za profesorje, zdravnike, odvetnike, sodnike, inženirje itd. Večina teh je revnih staršev iz kmetijskih in delavskih slojev. V prejšnjih letih je za te skrbela vlada in vzdrževala v Ljubljani vseučiliško kuhinjo. Ker lansko leto ta kuhinja ni dobila več od vlade podpore, je morala s poslovanjem prenehati. Takrat so stopili katoliški visokošolci pred ljudstvo in ga prosili pomoči. Vedno darsljivi Slovenci jim niso odrekli podpore. Poslali so v Ljubljano živila in denar ter tako omogočili ustanovitev dijaškega podpornega društva, ki je nudilo skozi celo leto prehrano preko 100 akademikom, najrevnejšim zastoj, drugim pa po znižani ceni. Zivil se je nabralo v vrednosti okrog 160.000 D. Obrat kuhinje je zahteval skupnih stroškov preko 290.000 D, tako, da smo zaključili s primanjkljajem 11.000 D.

Tudi letos stoji naša akademska omladina pred vprašanjem, kako bo v jeseni, ko bo morala iti v Ljubljano nadaljevati svoje študije. V bodočem šolskem letu bo prosilo za prehrano v naši kuhinji do 150 visokošolcev, tako, da so stroški proračunjeni na 680.000 D. Te ogromne svote nikakor ne bodo mogli plačevati povlačni revni visokošolci. Primorani so ponevno prositi ljubitelje dijaštva pomoči. Tudi naše ljudstvo ve dobro, da so izobraženci kmetijskih in delavskih slojev. Ravno ti bodo pač na vseh mestih najbolj upoštevali ljudske potrebe. Na odgovornih mestih mora imeti naš kmet in delavec izobražence, ki bodo znali braniti in upoštevati ljudske zahteve in pravice.

Visokošolstvo dijaštvo se za to obrača na celokupno javnost, da pripomore po svojih močeh društvu, ki ima namen podpirati in omogočiti revnim visokošolcem njihov študij. Vsem tistim, ki bodo dobili od podpisane društva še posebne prošnje, polagamo na srce, da se za stvar zavzamejo, vse pa prosimo, da prispevajo pri nabiranju živil in denarja za naše podporno društvo. Predvse se obračamo na dekliška društva in vse druge naše organizacije, da organizirajo nabiranje v njih okolišu.

Ljudstvo, bodi prepričano, da se ti bo izkazalo visokošolsko dijaštvo prej ali slej hvaležnega.

#### Pokrovitelji:

Dr. A. B. Jeglič l. r.  
škof ljubljanski.

Dr. A. Karlin, l. r.  
škof lavantinski.

## Tedenske novice.

+ **Smrt mladega duhovnika.** Neizprosna smrt je zopet posegla 19. t. m. v vinograd Gospodov in nam ugrabila komaj 40 let starega gospoda župnika Miloša Kos, ki je župnikoval pri Gor. Sv. Kungoti. Blagopokojni je bil rodom iz Kranjske, a bogoslovje je obiskoval v Mariboru, kjer je bil tudi posvečen v mašnika. Kaplan je bil v Ljutomeru in na Dobrni pri Celju, odkoder je prišel leta 1915 h Kungoti za župnika. Rajni gospod župnik je podlegel v moško-krepki dobi srčni vodeniki. Bil je svojim ovčicam v vsakem oziru zvest pastir, kjerkoli je služboval v dušjeskrbju. Pogreha rajnega se je udeležilo med veliko množico domačih ter sosednih faranov tudi 26 duhovnikov. Pogreb je vodil mariborski gospod stolni župnik Moravec, slovo pa je govoril blagopokojnemu vseučilišni profesor g. dr. Lukman. Blagemu gospodu župniku in duhovnemu sobratu, svetila večna luč.